

دستورالعمل اجرایی تحلیل آزمون‌های کتبی

دانشکده پزشکی افصلی‌پور – دانشگاه علوم پزشکی کرمان

۱. هدف

این دستورالعمل با هدف استانداردسازی فرآیند تحلیل آزمون‌های کتبی، ارتقای کیفیت سؤالات، بهبود روایی و پایایی آزمون‌ها، ارائه بازخورد نظاممند به طراحان سؤال و استفاده از نتایج تحلیل آزمون در بهبود فرآیند آموزش و ارزشیابی تدوین شده است.

۲. دامنه اجرا

این دستورالعمل در تمامی گروه‌های آموزشی علوم پایه و بالینی دانشکده پزشکی برای آزمون‌های کتبی اجرا می‌شود.

۳. مسئولان اجرا

اجرای فرآیند تحلیل آزمون با همکاری افراد زیر انجام می‌شود:

- مدیر گروه آموزشی
- مسئول ارزشیابی فراگیران (نماینده گروه آموزشی)
- مسئول درس
- اعضای هیئت علمی و طراحان سؤال
- دفتر توسعه آموزش دانشکده (EDO)

مراحل اجرایی تحلیل آزمون

مرحله اول: برنامه ریزی آزمون

در ابتدای هر نیمسال تحصیلی، مسئول درس با همکاری مدرسین موظف است **بلوپرینت آزمون** را بر اساس اهداف آموزشی، سرفصل‌ها و بودجه‌بندی محتوا تهیه و پس از تأیید گروه آموزشی، به عنوان سند مرجع طراحی آزمون مورد استفاده قرار دهد. تهیه بلوپرینت با هدف تضمین روایی محتوا، پوشش مناسب اهداف آموزشی و همراستایی سؤالات با برنامه درسی انجام می‌شود.

مسئول اجرا: مسئول درس و مدرسین

مرحله دوم: بازبینی سؤالات پیش از آزمون (مرورخوانی سؤالات)

حداکثر یک هفته پیش از برگزاری آزمون، جلسه بازبینی سؤالات (Peer Review) با حضور مسئول درس، اعضای هیئت علمی و طراحان سؤال تشکیل می‌شود.

در این جلسه، تمامی سؤالات از نظر موارد زیر بررسی می‌شوند:

- روایی صوری
- رعایت اصول نگارش سؤال
- سطح شناختی (تاکسونومی)
- انطباق با اهداف آموزشی
- همراستایی با بلوپرینت آزمون
- تناسب تعداد و توزیع سؤالات

ثبت و مستندسازی مصوبات جلسه الزامی است.

مسئول اجرا: مدیر گروه و مسئول درس

مرحله سوم: دریافت گزارش تحلیل آزمون

حداکثر یک هفته پس از برگزاری آزمون، مدیر گروه موظف است گزارش تحلیل آماری آزمون را از مرکز آزمون دانشگاه دریافت نماید.

این گزارش شامل شاخص‌های آماری آزمون از جمله:

- شاخص دشواری سؤال
- شاخص تمیز سؤال
- عملکرد گزینه‌ها (Distractor Analysis)
- توزیع نمرات
- سایر شاخص‌های آماری مرتبط

خواهد بود و مبنای تحلیل تخصصی آزمون قرار می‌گیرد.

مسئول اجرا: مدیر گروه آموزشی

مرحله چهارم: تحلیل کمی و کیفی آزمون

حداکثر یک ماه پس از برگزاری آزمون، جلسه تحلیل آزمون با حضور مسئول ارزشیابی فراگیران و مسئول درس برگزار می‌شود.

در این جلسه، گزارش آزمون از دو بعد مورد بررسی قرار می‌گیرد:

الف) تحلیل کمی

- شاخص دشواری
- شاخص تمیز
- تحلیل عملکرد گزینه‌ها
- میانگین و انحراف معیار نمرات
- توزیع نمرات
- سایر شاخص‌های آماری

ب) تحلیل کیفی

- بررسی کیفیت علمی سؤالات
- انطباق با اهداف آموزشی
- رعایت اصول طراحی سؤال
- بررسی سطح شناختی سؤالات
- شناسایی سؤالات دارای اشکال

در پایان جلسه، گزارش بازخورد ساختاریافته شامل نقاط قوت، نقاط قابل بهبود و پیشنهادهای اصلاحی تهیه و برای طراحان سؤال ارسال می‌شود.

مسئول اجرا: مسئول ارزشیابی فراگیران و مسئول درس

مرحله پنجم: اصلاح سؤالات

پس از دریافت گزارش بازخورد، طراحان سؤال موظف‌اند حداکثر ظرف یک هفته نسبت به بررسی و اعمال اصلاحات لازم اقدام کرده و نسخه اصلاح‌شده را به مسئول درس تحویل دهند.

اصلاحات باید بر اساس شواهد حاصل از تحلیل آماری و بررسی کیفی انجام شود تا از تکرار اشکالات در آزمون‌های آینده جلوگیری گردد.

مسئول اجرا: طراحان سؤال

مرحله ششم: تهیه و ارسال گزارش نهایی

پس از تکمیل فرآیند تحلیل و اصلاح سؤالات، گزارش نهایی توسط گروه آموزشی تهیه می‌شود.

این گزارش باید شامل موارد زیر باشد:

- نتایج تحلیل کمی آزمون
- نتایج تحلیل کیفی سؤالات
- سؤالات نیازمند اصلاح
- اصلاحات انجام‌شده
- پیشنهادهای بهبود آزمون‌های آتی

گزارش نهایی جهت ثبت، پایش کیفیت و برنامه‌ریزی اقدامات اصلاحی به دفتر توسعه آموزش دانشکده ارسال می‌شود.

مسئول اجرا: مدیر گروه و مسئول ارزشیابی فراگیران

مسئولیت دفتر توسعه آموزش دانشکده

دفتر توسعه آموزش دانشکده (EDO) پس از دریافت گزارش‌های تحلیل آزمون از گروه‌های آموزشی، موظف است:

- نتایج تحلیل آزمون‌ها را به صورت دوره‌ای پایش و تجزیه و تحلیل نماید.
- نقاط قوت و ضعف طراحی آزمون‌ها را در سطح دانشکده شناسایی کند.
- نیازهای توانمندسازی اعضای هیئت علمی را بر اساس نتایج تحلیل آزمون‌ها و سایر ارزشیابی‌های آموزشی تعیین نماید.
- برنامه‌های توانمندسازی مناسب را با استفاده از ظرفیت‌های مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه (EDC) یا از طریق برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی در دانشکده برنامه‌ریزی و اجرا کند.
- ابزارها و چک‌لیست‌های استاندارد ارزیابی کیفیت سؤالات، به‌ویژه سؤالات غیرچندگزینه‌ای، را تهیه و در اختیار اعضای هیئت علمی قرار دهد.
- روند بهبود کیفیت آزمون‌ها را به‌صورت مستمر پایش کرده و گزارش‌های لازم را به شورای آموزشی دانشکده ارائه نماید.